

Telewizja Polska - S.A.
Ośrodek Badania Opinii Publicznej
ul. Woronicza 17
00-999 Warszawa
tel. (48-2) 647 87 91, (48-2) 647 87 92; fax (48-22) 43 46 51

Praktyki i zwyczaje religijne w polskich domach

- * Jutro, w Środę Popielcową, w prawie 90% polskich domów będzie się zachowywać post ścisły. Powstrzymywanie się od jedzenia mięsa w Popielec, Wielki Piątek i Wigilię przychodzi nam dużo łatwiej niż copiątkowe posty, które praktykuje się w mniej niż połowie rodzin.
- * Polacy powszechnie podtrzymują zwyczaj wigilijnego dzielenia się opłatkiem, święcenia pokarmów na Wielkanoc oraz odwiedzania grobów 1 listopada. Chętnie śpiewają kolędy, święcą palmy i chodzą na procesje.
- * Ludzie nieczęsto modlą się wspólnie w rodzinach, poświęcają lekturze Biblii, jeszcze rzadziej - odbywają pielgrzymki.

Warszawa, luty 1995 roku

OBOP zbadał jesienią ubiegłego roku opinie na temat różnych kwestii związanych z religią i Kościołem. Dotychczas wyniki naszych sondaży przedstawiliśmy w komunikatach: „Opinie o religii i Kościele katolickim w latach 1989 - 94” z września ubiegłego roku, „Opinie o zaangażowaniu wiernych i księży w sprawy parafii” ze stycznia oraz „Rola Kościoła katolickiego w Polsce” z lutego bieżącego roku.

W kręgu naszego zainteresowania znalazły się również praktyki oraz zwyczaje religijne.¹ Łamanie się opłatkiem podczas wigilijnej wieczerzy, święcenie pokarmów w Wielką Sobotę, udział w procesjach, pielgrzymkach, posty ścisłe i okresowe, wspólna modlitwa... Które z tych i innych praktyk religijnych oraz związanych z religią zwyczajów kultywowane są w polskich rodzinach, a które zanikają?

Prawie zawsze dzielimy się opłatkiem, znacznie rzadziej - wspólnie modlimy

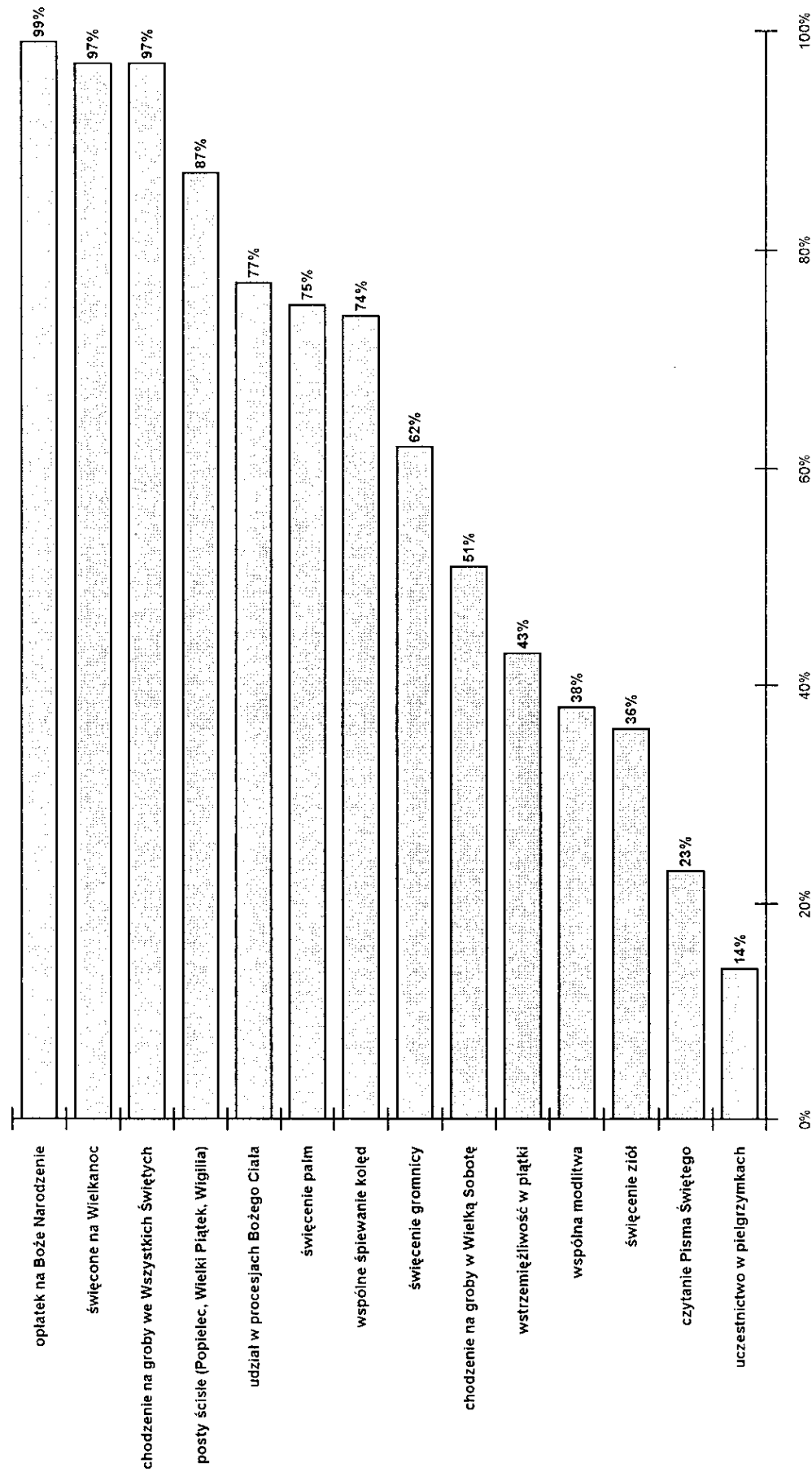
Jutro Kościół obchodzi Środę Popielcową i rozpoczęcie Wielkiego Postu. W prawie dziewięciu na każde dziesięć domów będzie się więc tego dnia spożywać tylko bezmięsne potrawy i jedynie raz jeść do syta. Zdecydowana większość rodzin przestrzega bowiem postów ścisłych w Popielec, Wielki Piątek i Wigilię. Natomiast mniej niż połowa pości co piątek.

Z pozostałych zwyczajów religijnych, o które pytaliśmy w naszym badaniu, najbardziej rozpowszechnione jest wigilijne dzielenie się opłatkiem. Niemal w każdym polskim domu zyczenia bożonarodzeniowe składa się z opłatkiem w dłoni. Podobnie prawie we wszystkich rodzinach podtrzymuje się zwyczaj święcenia w Wielką Sobotę pokarmów, które spożywa się następnie podczas wielkanocnego śniadania. Równie powszechne jest odwiedzanie grobów 1 listopada, w dzień Wszystkich Świętych. Natomiast w Wielką Sobotę Polacy już dwukrotnie rzadziej chodzą na cmentarze, by pomodlić się za bliskich zmarłych.

W trzech czwartych rodzin uczestniczy się w procesjach w Boże Ciało, święci palmy Palmową Niedzielę, a także kultywuje wspólne śpiewanie kolęd. W prawie dwóch trzecich domów święci się gromnice w dzień Ofiarowania Pańskiego. Natomiast tradycję święcenia ziół w święto Wniebowzięcia NMP zachowuje tylko co trzecia rodzina. Jedynie w nieco ponad jednej trzeciej domów praktykuje się wspólną modlitwę. Tylko w co czwartym czyta się Pismo Święte. Pielgrzymki są częścią życia religijnego co siódmej rodziny. Szczegółowe dane pokazuje wykres na następnej stronie.

¹ Próba losowa mieszkańców kraju powyżej 16 roku życia. Między 1 a 4 października 1994 roku zrealizowano 1130 wywiadów. Błąd statystyczny dla takiej wielkości próby nie przekracza +/-3% przy wiarygodności oszacowania równej 95%.

Których z wymienionych praktyk i zwyczajów religijnych przestrzega się w Pana(i) rodzinie?

Łatwiej pościć trzy razy w roku niż co piątek

O ile aż 87% rodzin zachowuje ścisłe posty przy szczególnej okazji, jaką stwarzają Popielec, Wielki Piątek i Wigilia, o tyle systematyczne powstrzymywanie się od mięsnych potraw w każdy piątek znajduje zwolenników jedynie w 43% domów.

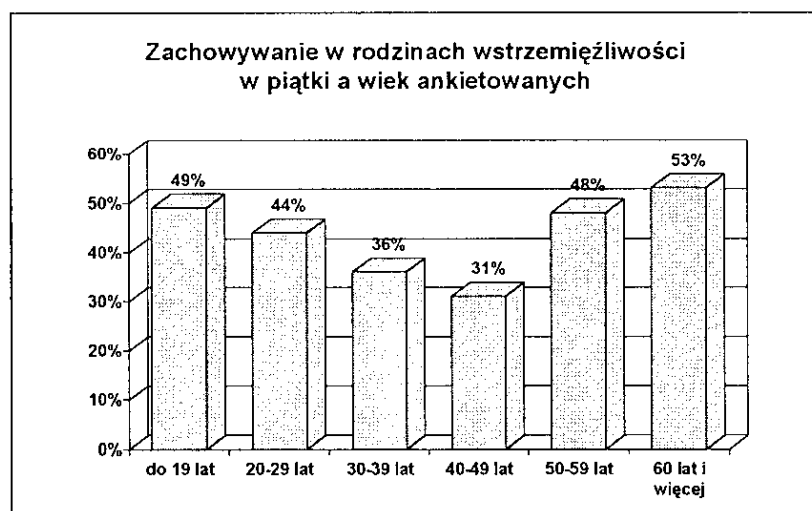
Generalnie kobiety częściej niż mężczyźni przyznają się do przestrzegania postów w ich domach. O postach ścisłych mówi aż 90% pań, a tylko 83% panów. W przypadku copiątkowej wstrzemięźliwości proporcja ta wynosi 47% wobec 38%.

Posty są chętniej praktykowane na wsiach i w miastach średniej wielkości (od 100 tys. do 500 tys. mieszkańców) niż w małych miejscowościach i największych aglomeracjach. Przykładowo, w piątki nie je się mięsa w połowie wiejskich rodzin, a tylko w co trzeciej rodzinie z dużych miast.

Wyraźna jest także zależność od wieku badanych. Okazuje się, że co piątek pości się najczęściej w rodzinach osób najmłodszych i najstarszych. Natomiast jeśli weźmiemy pod uwagę poszczególne grupy zawodowe, najbardziej wyróżnią się emeryci oraz renciści, zaś na drugim biegunie

- inteligenci i biznesmeni. W piątki zachowuje się bowiem wstrzemięźliwość w jedzeniu w ponad połowie domów należących do tych pierwszych, a tylko w co trzecim - do tych drugich.

Co zrozumiałe, znaczący wpływ ma tu religijność ankietowanych. Zarówno, gdy chodzi o posty ścisłe, jak i copiątkowe, ludzie przestrzegają ich tym chętniej, im częściej uczestniczą w praktykach religijnych. I tak w piątki zachowuje post dwie trzecie rodzin osób głęboko wierzących oraz systematycznie praktykujących. Dla wszystkich rodzin odsetek ten wynosi - przypomnijmy - jedynie 43%.

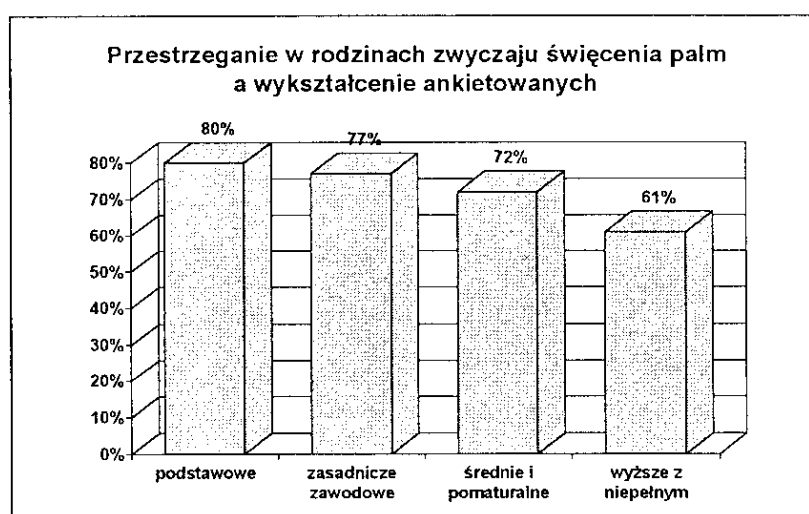

Najbardziej powszechne praktyki tracą wyłącznie religijny charakter

Tradycje związane z okresem Wielkanocy, największym świętem chrześcijan, są w polskim społeczeństwie bardzo popularne. Prawie wszyscy badani twierdzą, iż w swoim rodzinnym gronie przestrzegają zwyczaju święcenia pokarmów w Wielką Sobotę. Tradycyjną święconkę nosi się do poświęcenia w kościele nawet w zdecydowanej większości domów osób niewierzących lub obojętnych wobec spraw wiary. Może to świadczyć o zlaicyzowaniu tego obrzędu.

Nieco mniej ankietowanych, ale ciągle imponująca większość (trzy czwarte) mówi, że wraz ze swoimi domownikami święci palmy w rozpoczynającą Wielki Tydzień Niedzielę Palmową.

W miastach rzadziej pamięta się o święceniu palm niż na wsi. Ponad cztery piąte badanych mieszkających na wsi mówi, że w ich ognisku domowym pielęgnuje się tę tradycję. Duże znaczenie ma ponadto wykształcenie respondentów. Im jest ono wyższe, tym słabiej podtrzymywany jest zwyczaj święcenia palm. Co oczywiste, obrzęd ten praktykuje się najczęściej w rodzinach najbardziej religijnych.

Najmniej popularnym z przebadanych przez nas wielkanocnych zwyczajów okazało się odwiedzanie grobów w Wielką Sobotę. Nadal jednak istnieje on w połowie polskich rodzin. Kobiety mówią o tym częściej niż mężczyźni, osoby głęboko wierzące i regularnie praktykujące częściej niż ci, którzy są mniej (lub w ogóle) zaangażowani w życie religijne.

Natomiast chodzenie na groby w dzień Wszystkich Świętych stało się powszechne. Niemal wszyscy respondenci twierdzą, że 1 listopada wybierają się w rodzinnym gronie na cmentarz, by zapalić znicze na nagrobkach zmarłych bliskich osób. Zwyczaj ten, jak się wydaje, stracił swój czysto religijny wymiar, ponieważ bardzo żywy jest także w rodzinach osób niewierzących i niepraktykujących.

Podobnego, zeświecczonego charakteru, nabrała prawdopodobnie również tradycja wigilijnego dzielenia się opłatkiem. Podtrzymuje się ją prawie w każdej rodzinie, nawet jeśli jest

ona niewierząca czy obojętna wobec religii. Opłatek stał się chyba bardziej „polskim, narodowym” zwyczajem i elementem kultury niż jedynie praktyką religijną.

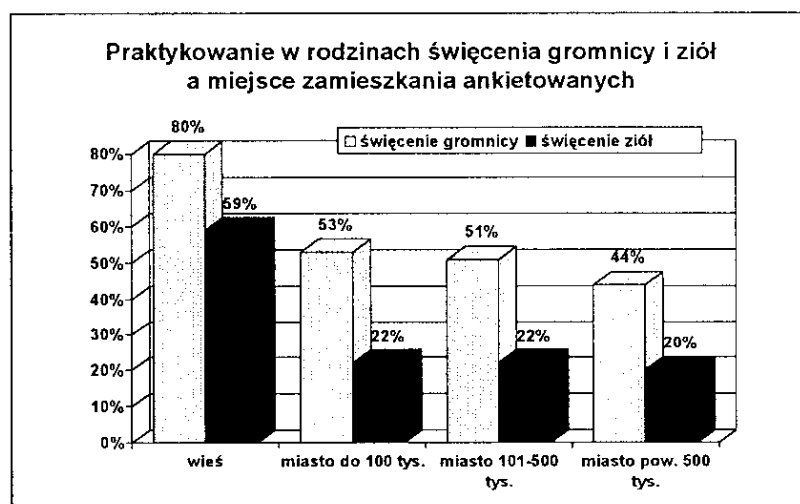
Z drugiej strony, powszechność omówionych tu praktyk nawet w rodzinach, które nie zaliczają się do wierzących, może też wskazywać, iż ludzie pragną potrzymać więź z religią i Kościołem.

Nieco mniej żywy okazał się drugi z bożonarodzeniowych zwyczajów, o które zapytaliśmy naszych respondentów - wspólne śpiewanie kolęd. Nadal jednak kolędowanie w rodzinnym gronie ma wśród ogółu badanych trzy czwarte orędowników. Śpiewanie kolęd wspólnie z domownikami praktykuje się tym częściej, im bardziej religijna jest rodzina.

Wieś chętniej niż miasto święci ziola i gromnice

W polskich rodzinach dość powszechnie uczestniczy się w obrzędzie święcenia gromnic 2 lutego, w Święto Ofiarowania Pańskiego, zwane też Matki Boskiej Gromnicznej. Mówi o tym prawie dwie trzecie ankietowanych. Natomiast niemal dwukrotnie mniej badanych przyznaje się do zachowywania w familijnym gronie tradycji święcenia ziół 15 sierpnia, kiedy Kościół świętuje Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny (inaczej Matki Boskiej Zielnej).

W obydwu przypadkach niemałe znaczenie ma miejsce zamieszkania badanych. O święceniu ziół pamięta bowiem nadal bardzo wiele rodzin wiejskich, i tylko nieliczne w miastach. Także święcenie gromnic jest bardzo często praktykowane w środowiskach wiejskich, a tym rzadziej, im

większe miasto. Prawdopodobnie ta potwierdza się również, gdy spojrzymy na grupy zawodowe. Poświęcanie w kościele zarówno ziół, jak i gromnic, praktykują najczęściej rolnicy. O obydwu zwyczajach pamiętają ponadto dość liczni emeryci i renciści, jak również gospodynie domowe. Rzadziej niż przeciętnie praktykuje się święcenie gromnic i ziół w rodzinach inteligentów i biznesmenów.

Stosunek do przestrzegania w rodzinach obydwu praktyk wyraźnie różnicuje też wiek (podtrzymują je najchętniej osoby najstarsze) oraz wykształcenie. Im dłużej ludzie są wyedukowani, tym słabiej pielęgnują te tradycje. Wreszcie, oczywista zależność - w obydwu obrzędach uczestniczą najczęściej osoby najbardziej religijne.

Tłumne procesje i bardziej kameralne pielgrzymki

Wydaje się, że trwałym elementem religijnego krajobrazu Polski stały się procesje Bożego Ciała. Chodzi się na nie w rodzinach ponad trzech czwartych respondentów. Procesyjne pielgrzymowanie do czterech ołtarzy kultywuje się najmocniej w środowiskach wiejskich, a nieco słabiej w miastach, zwłaszcza tych największych.

Ponadto badani deklarują udział w procesjach Bożego Ciała tym rzadziej, im lepiej są wykształceni, a mniej religijni. Z grup zawodowych najsilniej wyróżniają się inteligenci i pracownicy umysłowi. W ich rodzinach najrzadziej chodzi się na te procesje.

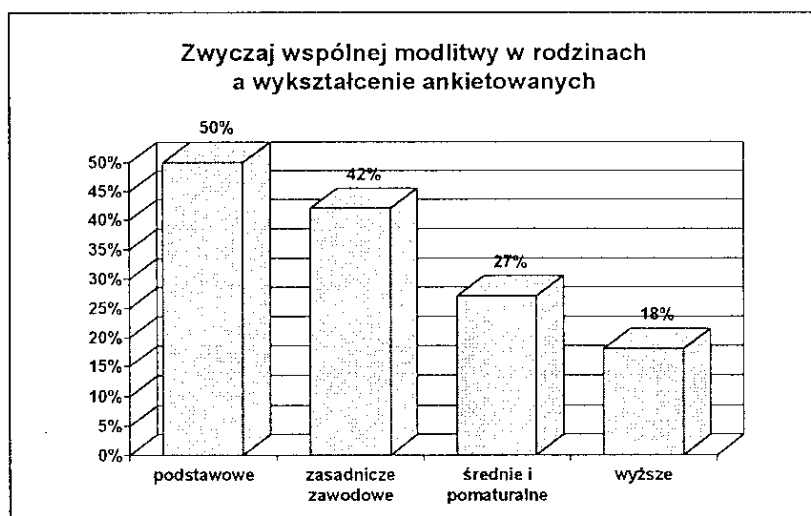
Co siódmy badany twierdzi, iż w jego rodzinie uczestniczy się w pielgrzymkach. Kobiety mówią o odbywaniu pielgrzymek trochę częściej niż mężczyźni. Co trzecia z osób głęboko wierzących, a co czwarta spośród systematycznie praktykujących, przyznaje, że w jej rodzinie odprawia się pielgrzymki.

Z przedstawionej przez nas listy zachowań podejmowanych z pobudek religijnych pielgrzymki okazały się najrzadziej praktykowane.

Rodzinna modlitwa i lektura Pisma Świętego - nieczęste

Nieco ponad jedna trzecia polskich rodzin ma zwyczaj wspólnie się modlić. Czyni tak prawie co druga rodzina wiejska, a tylko co czwarta z wielkomiejskich. Prawidłowość tę potwierdza fakt, iż wspólna modlitwa praktykowana jest w połowie domów rolników. Wspomnieć też należy gospodynie domowe, z których również niemal co druga mówi o zwyczaju rodzinnej modlitwy, a także - prywatnych przedsiębiorców, inteligentów i innych pracowników umysłowych. W ich domach wspólna modlitwa jest rzadkością.

Nie bez znaczenia jest poziom wykształcenia ankietowanych. Co druga z osób po podstawówkach twierdzi, iż modli się w gronie rodzinnym. Natomiast spośród ludzi z dyplomami wyższych uczelni podobne deklaracje składa jedynie co piąty.

Nie trzeba dodawać, że im większe religijne zaangażowanie badanych, tym częściej mówią oni o praktykowaniu wspólnych modlitw w rodzinnym kręgu.

Jeden na czterech respondentów udzielił twierdzącej odpowiedzi na pytanie, czy w jego rodzinie czyta się Pismo Święte. Lektura Biblii jest więc, obok odbywania pielgrzymek, najrzadziej praktykowana. Wyróżniają się tu osoby głęboko wierzące i regularnie praktykujące. Około jedna trzecia z nich utrzymuje, iż w domach wertuje się księgi Starego i Nowego Testamentu.

Ponadto o lekturze Pisma Świętego kobiety mówią nieco częściej niż mężczyźni. Dodajmy, iż praktyka ta jest stosunkowo częsta w rodzinach dobrze sytuowanych.

posty ścisłe (Popielec, Wielki Piątek, Wigilia)

	ODPOWIEDZI W %		LICZBA OSÓB
	przestrzega się	nie przestrzega się	
OGÓŁEM.....	87	13	1129
PLEĆ			
mężczyźni.....	83	17	514
kobiety.....	90	10	615
WIEK			
do 19.....	90	10	93
20-29.....	87	13	202
30-39.....	89	11	255
40-49.....	86	14	198
50-59.....	84	16	152
60 i więcej.....	86	14	230
MIEJSCE ZAMIESZKANIA			
wieś.....	90	10	431
miasto do 100 tys.....	82	18	350
miasto 101-500 tys.....	91	9	214
miasto pow.500 tys.....	84	16	134
WYKSZTAŁCENIE			
podstawowe.....	88	12	353
zasadnicze zawodowe.....	91	9	318
średnie i pomaturalne.....	84	16	360
wyższe z niepełnym.....	83	17	98
GRUPA SPOŁ.-ZAWODOWA			
inteligenci.....	90	10	54
pozostali prac. umysłowi.....	91	9	121
robotnicy.....	88	12	282
rolnicy.....	86	14	69
prywatni przedsiębiorcy.....	68	32	35
gospodynie domowe.....	87	13	314
uczniowie i studenci.....	86	14	65
uczniowie i studenci.....	85	15	65
bezrobotni.....	89	11	86
inni.....	90	10	33
SYTUACJA MATERIALNA			
dobra.....	88	12	106
średnia.....	87	13	613
zła.....	86	14	274
trudno powiedzieć.....	85	15	136
STOSUNEK DO WIARY			
niewierzący.....	46	54	18
obojętny.....	41	59	26
niezdecydowany, ale przywiązany do tradycji....	77	23	92
wierzący.....	89	11	819
głęboko wierzący.....	96	4	168
PRAKTYKI RELIGIJNE			
nie praktykuję wcale.....	46	54	52
praktykuję rzadko.....	76	24	183
praktykuję niesystematycznie..	88	12	354
praktykuję systematycznie.....	95	5	531

wstrzemięźliwość w piątki

	ODPOWIEDZI W %		LICZBA OSÓB
	przestrzega się	nie przestrzega się	
OGÓLEM.....	43	57	1129
PŁEĆ			
mężczyźni.....	38	62	514
kobiety.....	47	53	615
WIEK			
do 19.....	49	51	93
20-29.....	44	56	202
30-39.....	36	64	255
40-49.....	31	69	198
50-59.....	48	52	152
60 i więcej.....	53	47	230
MIEJSCE ZAMIESZKANIA			
wieś.....	52	48	431
miasto do 100 tys.....	36	64	350
miasto 101-500 tys.....	41	59	214
miasto pow.500 tys.....	34	66	134
WYKSZTAŁCENIE			
podstawowe.....	48	52	353
zasadnicze zawodowe.....	44	56	318
średnie i pomaturalne.....	39	61	360
wyższe z niepełnym.....	36	64	98
GRUPA SPOŁ.-ZAWODOWA			
inteligenci.....	33	67	54
pozostali prac. umysłowi.....	34	66	121
robotnicy.....	39	61	282
rolnicy.....	44	56	69
prywatni przedsiębiorcy.....	31	69	35
emeryt i renciści.....	53	47	314
gospodynie domowe.....	41	59	65
uczniowie i studenci.....	44	56	65
bezrobotni.....	46	54	86
inni.....	27	73	33
SYTUACJA MATERIALNA			
dobra.....	48	52	106
średnia.....	43	57	613
zła.....	42	58	274
trudno powiedzieć.....	38	62	136
STOSUNEK DO WIARY			
niewierzący.....	22	78	18
obojętny.....	8	92	26
niezdecydowany, ale przywiązany do tradycji....	19	81	92
wierzący.....	42	58	819
głęboko wierzący.....	68	32	168
PRAKTYKI RELIGIJNE			
nie praktykują wcale.....	14	86	52
praktykują rzadko.....	21	79	183
praktykują niesystematycznie..	29	71	354
praktykują systematycznie.....	62	38	531

święcenie palm

	ODPOWIEDZI W %		LICZBA OSÓB
	przestrzega się	nie przestrzega się	
OGÓŁEM.....	75	25	1129
PŁEĆ			
mężczyźni.....	71	29	514
kobiety.....	79	21	615
WIEK			
do 19.....	76	24	93
20-29.....	73	27	202
30-39.....	79	21	255
40-49.....	72	28	198
50-59.....	72	28	152
60 i więcej.....	76	24	230
MIEJSCE ZAMIESZKANIA			
wieś.....	83	17	431
miasto do 100 tys.....	67	33	350
miasto 101-500 tys.....	71	29	214
miasto pow.500 tys.....	75	25	134
WYKSZTAŁCENIE			
podstawowe.....	80	20	353
zasadnicze zawodowe.....	77	23	318
średnie i pomaturalne.....	72	28	360
wyższe z niepełnym.....	61	39	98
GRUPA SPOŁ.-ZAWODOWA			
inteligenci.....	68	32	54
pozostali prac. umysłowi.....	74	26	121
robotnicy.....	76	24	282
rolnicy.....	86	14	69
prywatni przedsiębiorcy.....	63	37	35
emeryci i renciści.....	75	25	314
gospodynie domowe.....	81	19	65
uczniowie i studenci.....	76	24	65
bezrobotni.....	71	29	86
inni.....	70	30	33
SYTUACJA MATERIALNA			
dobra.....	74	26	106
średnia.....	75	25	613
zła.....	76	24	274
trudno powiedzieć.....	75	25	136
STOSUNEK DO WIARY			
niewierzący.....	33	67	18
obojętny.....	26	74	26
niezdecydowany, ale przywiązany do tradycji....	54	46	92
wierzący.....	77	23	819
głęboko wierzący.....	89	11	168
PRAKTYKI RELIGIJNE			
nie praktykują wcale.....	26	74	52
praktykują rzadko.....	62	38	183
praktykują niesystematycznie..	73	27	354
praktykują systematycznie.....	85	15	531

święcenie ziół

	ODPOWIEDZI W %		LICZBA OSÓB
	przestrzega się	nie przestrzega się	
OGÓLEM.....	36	64	1129
PLEĆ			
mężczyźni.....	34	66	514
kobiety.....	38	62	615
WIEK			
do 19.....	36	64	93
20-29.....	31	69	202
30-39.....	29	71	255
40-49.....	32	68	198
50-59.....	37	63	152
60 i więcej.....	50	50	230
MIEJSCE ZAMIESZKANIA			
wieś.....	59	41	431
miasto do 100 tys.....	22	78	350
miasto 101-500 tys.....	22	78	214
miasto pow.500 tys.....	20	80	134
WYKSZTAŁCENIE			
podstawowe.....	52	48	353
zasadnicze zawodowe.....	36	64	318
średnie i pomaturalne.....	23	77	360
wyższe z niepełnym.....	22	78	98
GRUPA społ.-ZAWODOWA			
inteligenci.....	22	78	54
pozostali prac. umysłowi.....	20	80	121
robotnicy.....	29	71	282
rolnicy.....	60	40	69
prywatni przedsiębiorcy.....	21	79	35
emeryci i renciści.....	46	54	314
gospodynie domowe.....	44	56	65
uczniowie i studenci.....	34	66	65
bezrobotni.....	41	59	86
inni.....	18	82	33
SYTUACJA MATERIALNA			
dobra.....	32	68	106
średnia.....	33	67	613
zła.....	40	60	274
trudno powiedzieć.....	46	54	136
STOSUNEK DO WIARY			
niewierzący.....	16	84	18
obojętny.....	0	100	26
niezdecydowany, ale przywiązany do tradycji....	14	86	92
wierzący.....	34	66	819
głęboko wierzący.....	62	38	168
PRAKTYKI RELIGIJNE			
nie praktykuję wcale.....	14	86	52
praktykuję rzadko.....	18	82	183
praktykuję niesystematycznie..	25	75	354
praktykuję systematycznie.....	51	49	531

święcenie gromnicy

	ODPOWIEDZI W %		LICZBA OSÓB
	przestrzega się	nie przestrzega się	
OGÓLEM.....	62	38	1129
PŁEĆ			
mężczyźni.....	59	41	514
kobiety.....	64	36	615
WIEK			
do 19.....	59	41	93
20-29.....	58	42	202
30-39.....	62	38	255
40-49.....	56	44	198
50-59.....	62	38	152
60 i więcej.....	72	28	230
MIEJSCE ZAMIESZKANIA			
wieś.....	80	20	431
miasto do 100 tys.....	53	47	350
miasto 101-500 tys.....	51	49	214
miasto pow.500 tys.....	44	56	134
WYKSZTAŁCENIE			
podstawowe.....	79	21	353
zasadnicze zawodowe.....	63	37	318
średnie i pomaturalne.....	53	47	360
wyższe z niepełnym.....	32	68	98
GRUPA SPOŁ.-ZAWODOWA			
inteligenci.....	34	66	54
pozostali prac. umysłowi.....	45	55	121
robotnicy.....	63	37	282
rolnicy.....	82	18	69
prywatni przedsiębiorcy.....	38	62	35
emeryci i renciści.....	70	30	314
gospodynie domowe.....	75	25	65
uczniowie i studenci.....	55	45	65
bezrobotni.....	66	34	86
inni.....	50	50	33
SYTUACJA MATERIALNA			
dobra.....	59	41	106
średnia.....	61	39	613
zła.....	64	36	274
trudno powiedzieć.....	66	34	136
STOSUNEK DO WIARY			
niewierzący.....	40	60	18
obojętny.....	6	94	26
niezdecydowany, ale przywiązany do tradycji....	29	71	92
wierzący.....	64	36	819
głęboko wierzący.....	83	17	168
PRAKTYKI RELIGIJNE			
nie praktykuję wcale.....	16	84	52
praktykuję rzadko.....	45	55	183
praktykuję niesystematycznie..	51	49	354
praktykuję systematycznie.....	79	21	531

uczestnictwo w pielgrzymkach

	ODPOWIEDZI W %		LICZBA OSÓB
	przestrzega się	nie przestrzega się	
OGÓŁEM.....	14	86	1129
PŁEĆ			
mężczyźni.....	12	88	514
kobiety.....	16	84	615
WIEK			
do 19.....	19	81	93
20-29.....	12	88	202
30-39.....	13	87	255
40-49.....	11	89	198
50-59.....	18	82	152
60 i więcej.....	16	84	230
MIEJSCE ZAMIESZKANIA			
wieś.....	17	83	431
miasto do 100 tys.....	14	86	350
miasto 101-500 tys.....	10	90	214
miasto pow.500 tys.....	12	88	134
WYKSZTAŁCENIE			
podstawowe.....	16	84	353
zasadnicze zawodowe.....	15	85	318
średnie i pomaturalne.....	12	88	360
wyższe z niepełnym.....	10	90	98
GRUPA SPOŁ.-ZAWODOWA			
inteligenci.....	9	91	54
pozostali prac. umysłowi.....	10	90	121
robotnicy.....	13	87	282
rolnicy.....	13	87	69
prywatni przedsiębiorcy.....	10	90	35
emeryci i renciści.....	18	82	314
gospodynie domowe.....	15	85	65
uczniowie i studenci.....	17	83	65
bezrobotni.....	13	87	86
inni.....	14	86	33
SYTUACJA MATERIALNA			
dobra.....	12	88	106
średnia.....	14	86	613
zła.....	13	87	274
trudno powiedzieć.....	18	82	136
STOSUNEK DO WIARY			
niewierzący.....	16	84	18
obojętny.....	0	100	26
niezdecydowany, ale przywiązany do tradycji....	5	95	92
wierzący.....	12	88	819
głęboko wierzący.....	31	69	168
PRAKTYKI RELIGIJNE			
nie praktykuję wcale.....	8	92	52
praktykuję rzadko.....	2	98	183
praktykuję niesystematycznie..	6	94	354
praktykuję systematycznie.....	24	76	531

wspólna modlitwa

	ODPOWIEDZI W %		LICZBA OSÓB
	przestrzega się	nie przestrzega się	
OGÓLEM.....	38	62	1129
PŁEĆ			
mężczyźni.....	37	63	514
kobiety.....	38	62	615
WIEK			
do 19.....	45	55	93
20-29.....	39	61	202
30-39.....	35	65	255
40-49.....	34	66	198
50-59.....	32	68	152
60 i więcej.....	43	57	230
MIEJSCE ZAMIESZKANIA			
wieś.....	48	52	431
miasto do 100 tys.....	29	71	350
miasto 101-500 tys.....	38	62	214
miasto pow.500 tys.....	25	75	134
WYKSZTAŁCENIE			
podstawowe.....	50	50	353
zasadnicze zawodowe.....	42	58	318
średnie i pomaturalne.....	27	73	360
wyższe z niepełnym.....	18	82	98
GRUPA SPÓŁ.-ZAWODOWA			
inteligenci.....	21	79	54
pozostali prac. umysłowi.....	23	77	121
robotnicy.....	42	58	282
rolnicy.....	50	50	69
prywatni przedsiębiorcy.....	16	84	35
emeryci i renciści.....	42	58	314
gospodynie domowe.....	47	53	65
uczniowie i studenci.....	35	65	65
bezrobotni.....	35	65	86
inni.....	37	63	33
SYTUACJA MATERIALNA			
dobra.....	39	61	106
średnia.....	36	64	613
zła.....	40	60	274
trudno powiedzieć.....	38	62	136
STOSUNEK DO WIARY			
niewierzący.....	11	89	18
obojętny.....	0	100	26
niezdecydowany, ale przywiązany do tradycji....	18	82	92
wierzący.....	38	62	819
głęboko wierzący.....	54	46	168
PRAKTYKI RELIGIJNE			
nie praktykują wcale.....	15	85	52
praktykują rzadko.....	26	74	183
praktykują niesystematycznie..	31	69	354
praktykują systematycznie.....	48	52	531

czytanie Pisma Świętego

	ODPOWIEDZI W %		LICZBA OSÓB
	przestrzega się	nie przestrzega się	
OGÓLEM.....	23	77	1129
PŁEĆ			
mężczyźni.....	19	81	514
kobiety.....	26	74	615
WIEK			
do 19.....	27	73	93
20-29.....	25	75	202
30-39.....	19	81	255
40-49.....	18	82	198
50-59.....	24	76	152
60 i więcej.....	27	73	230
MIEJSCE ZAMIESZKANIA			
wieś.....	23	77	431
miasto do 100 tys.....	21	79	350
miasto 101-500 tys.....	27	73	214
miasto pow.500 tys.....	16	84	134
WYKSZTAŁCENIE			
podstawowe.....	24	76	353
zasadnicze zawodowe.....	23	77	318
średnie i pomaturalne.....	22	78	360
wyższe z niepełnym.....	19	81	98
GRUPA SPOŁ. -ZAWODOWA			
inteligenci.....	24	76	54
pozostali prac. umysłowi.....	16	84	121
robotnicy.....	22	78	282
rolnicy.....	14	86	69
prywatni przedsiębiorcy.....	8	92	35
emeryci i renciści.....	27	73	314
gospodynie domowe.....	28	72	65
uczniowie i studenci.....	24	76	65
bezrobotni.....	22	78	86
inni.....	26	74	33
SYTUACJA MATERIALNA			
dobra.....	33	67	106
średnia.....	21	79	613
zła.....	21	79	274
trudno powiedzieć.....	27	73	136
STOSUNEK DO WIARY			
niewierzący.....	0	100	18
obojętny.....	5	95	26
niezdecydowany, ale przywiązany do tradycji....	9	91	92
wierzący.....	22	78	819
głęboko wierzący.....	38	62	168
PRAKTYKI RELIGIJNE			
nie praktykują wcale.....	5	95	52
praktykują rzadko.....	10	90	183
praktykują niesystematycznie..	17	83	354
praktykują systematycznie.....	32	68	531